

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1961

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1960	116.332	1.628	4.205 / 3,88 / 3,35	29,43	6.721	203 / 86 / 109	99 / 54 / 39		
1961	109.433	1.676	4.155 / 3,91 / 3,36	29,51	6.952	213 / 91 / 108	97 / 58 / 31		
1962	103.972	1.751	4.200 / 3,92 / 3,32	29,34	7.283	225 / 92 / 109	102 / 63 / 32		

1) Productie / consumptie / export

<u>1961</u>			
<u>1961-01-11</u>	LC	PZ. v Dam: ‘Regering acht bestuur niet voor taak berekend’	
<u>1961-01-12</u>	ZZNB	PZ. Cijfers 1960 van de Nederlandse zuivel – geen koelhuis	
<u>1961-01-17</u>	ZD	Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar..... Nederland	
<u>1961-03-03</u>	ZZNB	Eindafrekening melkprijsgarantie 1959 / 1960	
<u>1961-03-07</u>	ZD	Beraad Produkschap over produktie kunstmelk - ‘filled milk’ - in Nederland	
<u>1961-06-22</u>	ZZNB	De voorschotuitkeringen op melk verhoogd	
<u>1961-07-22</u>	ZD	Geen verlaagde prijs voor koelhuisboter	
<u>1961-09-13</u>	PZC	Binnenkort koelhuisboter op Nederlandse markt	
<u>1961-09-19</u>	PZC	PZ.: Koelhuisboter komt begin oktober in de handel	
<u>1961-09-21</u>	ZZNB	Tekort op begroting Landbouwegalisatiefonds f 320.800.000,	
<u>1961-10-20</u>	ZD	Koelhuisboter kan goedkoper	
<u>1961-10-31</u>	PZC	Melkprijs voor 1962, Garantieprijs gem. 28,10 ct. bij 3,7 % vet – 5,1 Mld. kg.	
<u>1961-11-02</u>	PZC	De botersmokkel naar België laait weer op	
1961-11-03	ZZNB		
<u>1961-11-29</u>	PZC	Koelhuisboter (vol vitaminen) is werkelijk zomerboter	
<u>1961-12-08</u>	PZC	Koelhuisboter vijf cent goedkoper	
<u>1961-12-14</u>	PZC	Zuivelschap wil praten met minister over boterprijs	
<u>1961-12-15</u>	ZD	Verse boter duurder, prijs koelhuisboter twintig cent lager	

1961

Leeuwarder Courant, 1961-01-11

Voorzitter Zuivelschap

PZ.: 'Regering acht bestuur niet voor taak berekend'

De voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, heeft in zijn vanmorgen gehouden nieuwjaarsrede gesproken over de positie van dit productschap en de mogelijkheid voor het bestuur, ook in de toekomst zijn taak naar behoren te blijven vervullen. Daarbij maakte hij een aantal kritische opmerkingen over de verhouding tussen het productschap en de minister van Landbouw.

Voor de verhouding tussen het produktschap en de centrale overheid - en met name die met het ministerie van landbouw - kon ir. Van Dam niet veel waardering hebben. Principieel liggen hier nog verscheidene problemen waarvoor geen oplossing is gevonden. Zij betreffen de mate van vertrouwen die de regering in het bestuur van het produktschap stelt en de daaruit volgende beperkte vrijheid van handelen, die het produktschap als autonoom lichaam wordt gelaten.

Ir. Van Dam erkende, dat de regering verantwoordelijk is voor het onder haar toezicht door het produktschapsbestuur te voeren zuivelbeleid, in het bijzonder omdat hieraan, nu de regering een garantiëpolitiek voert, consequenties voor de schatkist verbonden zijn. In het streven naar beperking van de consequenties der garantiëpolitiek manifesteert zich een kompetentie-kwestie tussen de overheid en het produktschap op het stuk van het marktbeleid.

Het streven der regering om op het marktbeleid een sterke invloed te hebben achtte ir. Van Dam begrijpelijk, maar de juistheid ervan wilde hij bestrijden. Als de regering zou menen dat het bestuur zijn taak niet naar behoren verricht - uit een bepaalde maatregel zou men dit kunnen afleiden - zou de consequentie hiervan moeten zijn dat zij door het treffen van de nodige institutionele voorzieningen de taak, die de wetgever aan het bestuur heeft opgelegd, zelf ter hand neemt. De weg die de regering in plaats daarvan heeft gekozen: het zich meer en meer gaan bemoeien met zelfs de kleinste details van het bestuursbeleid, hiermee de mogelijkheden tot zelfwerkzaamheid van het bestuur belemmerend, is zoal niet in strijd met de letter, dan toch zeker in strijd met de geest van de wet op de bedrijfsorganisatie. Ter verduidelijking voegde de voorzitter er aan toe, dat hij bepaald nog niet zo ver was om een maatregel als de door hem genoemde ernstig in overweging te geven.

Zuivelfonds

Ir. Van Dam noemde hierna de maatregel waaruit z.i. afgeleid zou kunnen worden dat de regering het produktschapsbestuur niet voor zijn taak berekend acht: de aanwijzing, die dit bestuur enige maanden geleden van de minister van landbouw heeft gekregen, voortaan geen uitvoering meer te geven aan besluiten aangaande toeslagen uit het zuivelfonds, voordat toestemming van of namens de minister is verkregen. Ir. Van Dam zag hierin een aantasting van de positie van het zuivelfonds en een inperking van de zelfwerkzaamheid van het produktschap.

Schadelijk

Schadelijk voor het aanzien van het produktschap is het volgens Ir. Van Dam geweest, dat enkele blijkbaar onvolledig geïnformeerde Tweede Kamerleden bij de behandeling van de land-

bouwbegroting zich geroepen voelden de staf over het produktschapsbestuur te breken, zonder dat de regering trachtte op grond van de haar bekende feiten het beleid van dit college te rechtvaardigen. De regering kan niet de verantwoordelijkheid dragen voor alle faits et gestes van een publiekrechtelijk orgaan, gezien deszelfs autonomie, maar in de onderhavige zaak zou een woord van verdediging van regeringszijde wel op zijn plaats geweest zijn.

Aan het bestuur zijn ook ongegronde verwijten gemaakt over de beslissing, die het ten aanzien van de verhoging van het vetgehalte van de melk heeft genomen. Na ampele besprekingen kwam het tot de gevolgtrekking dat het, wegens de vele onzekerheden - o.m. betreffende de verrekenprijs in 1960/'61, de waardebepaling van het vrijkomende en het in de melk achterblijvende melkvet, de consumentenprijs - niet met zijn verantwoordelijkheid strookte op dat moment over een verhoging van het vetgehalte een advies aan de centrale overheid uit te brengen. Dit besluit kon des te gerader worden genomen omdat de beslissing reeds ten principale door de regering was genomen en omdat het produktschap niet om advies was gevraagd. Het bestuur zou een advies bepaald niet hebben ontwaken, indien de regering hieraan werkelijk behoefte had laten blijken. Nu was het welbewust afzien van een „advies in de mist” de enig juiste houding.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-01-12

Cijfers 1960 van de Nederlandse zuivel

DEN HAAG, 11-1. In zijn nieuwjaarsrede heeft de voorzitter van het *produktschap voor zuivel*, ir. B. van Dam, een overzicht gegeven van de economische situatie in de zuivel-bedrijfstak.

In 1960, zo deelde hij mede, bereikte de melkproduktie een recordhoogte, namelijk 6.850.000 ton, hetgeen vergeleken met het jaar ervoor een stijging van 7 procent betekent.

Een relatief groot deel van de meerproduktie aan melk vond zijn weg naar de condensindustrie. De produktie van condens steeg namelijk met 15 pct.

De produktie van vol melkpoeder bleef vergeleken met 1959 nagenoeg gelijk; die van mager melkpoeder daarentegen steeg met meer dan 100 pct.

De produktie van fabriekskaas bleef over geheel 1960 gezien 1.000 ton ten achter bij die in het jaar ervoor, ofschoon in de eerste vier maanden een 4.000 ton kaas meer werd geproduceerd dan in de overeenkomstige periode van 1959. De boerenkaasproduktie was 2.000 ton lager dan in 1959.

De export van kaas bedroeg tot en met november meer dan 100 000 ton. Hiervan ging 45 pct. naar Duitsland.

De boterproduktie bereikte bijna de 100.000 ton.

Zeeuwsch Dagblad, 1961-01-17

Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar....Nederland

Van een onzer verslaggevers

DEN HAAG. - Frankrijk exporteert Nederlandse boter naar Nederland. Dit merkwaardige verschijnsel doet zich de laatste weken voor als gevolg van het Franse boteroverschot.

De boter is in het afgelopen voorjaar, vers van de koe naar Frankrijk uitgevoerd. Nu wordt diezelfde boter „gerepatrieerd”, in het zuiden van ons land omgepakt en als koelhuisboter op de Nederlandse markt gebracht.

Alles bij elkaar gaat het om niet meer dan een paar honderd ton.

De boter wordt met een zware exportsubsidie uit Frankrijk naar ons land gestuurd. Zij krijgt echter aan de Nederlandse grens een heffing te verduren van dertig cent per kilo, dit om de prijs op het peil van de Nederlandse markt te brengen.

Ook België - waar nog kort geleden op grote schaal boter naar toe werd gesmokkeld - voert nu wonderlijk genoeg boter bij ons in. Zij gaat dezelfde weg als de Franse (Nederlandse) boter.

Het is voor het eerst sinds het einde van de oorlog, dat Nederland boter invoert.

De vreugde voor de Fransen en Belgen zal overigens maar van korte duur kunnen zijn. Over een maand of drie, vier, komt de Nederlandse boterproduktie weer goed op gang en dan wordt het uitvoeren van boter naar ons land voor België en Frankrijk heel wat minder aantrekkelijk.¹

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1961-03-03

Eindafrekening melkprijsgarantie 1959 / 1960

Kosten f 296,2 miljoen gulden

DEN HAAG. De minister van landbouw en visserij heeft zich kunnen verenigen met de door het *Produktschap voor Zuivel* berekende gemiddelde netto-opbrengstprijz van de melk over het melkprijjsjaar van november 1959 tot november 1960.

De berekening resulteert in een bedrag van f 22,976 per 100 kg. melk met 3,7 procent vet. Deze opbrengst is derhalve f 5,924 per 100 kg, melk beneden de voor dat melkprijjsjaar vastgestelde garantieprijs van f 28,90 gebleven. Zoals bekend, gold de garantie voor ten hoogste 5 miljard kg, melk. In totaal zullen de toeslagen die uit hoofde van de garantie moeten worden verleend, f 296,2 miljoen belopen (over het melkprijjsjaar 1958-1959 f 212,8 miljoen).

Zeeuwsch Dagblad, 1961-03-07

Problemen voor zuivelindustrie

Beraad Produktschap over produktie kunstmelk – ‘filled milk’ – in Nederland

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - In zijn vergadering van 8 maart zal ‘t *produktschap zuivel* zijn advies aan de minister van landbouw vaststellen over kunstmelkprodukten.¹

¹ ‘Kunstmelk’ werd van af midden jaren vijftig – kom het in de Zeeuwse Couranten voor eerste maal tegen in 1957 – gebruikt voor melkvervangers bij opfok van kalveren. Bestaande uit mager-melkpoeder aangevuld

Speciaal zal 't produktschap onder het oog zien de vragen of er voor Nederlands mager melkpoeder een afzetgebied bij de kunstmelk-industrie te vinden is en of Nederlandse ondernemingen zelf een dergelijke produktie ter hand mogen nemen in het buitenland of in Nederland zelf.

Kunstmelk, ook bekend onder de naam „filled milk”, wordt gemaakt van mager melkpoeder en plantaardig vet. In de Philippijnen heeft de produktie een grote vlucht genomen (in 1959 rond 60.000 ton). Dit land was tot voor kort een van de belangrijkste afnemers van Nederlandse gecondenseerde melk, maar onze export is nu overeenkomstig die 60.000 ton gezakt.

Voor de Nederlandse zuivelindustrie betekent de opkomst van „filled milk” dus een ernstig probleem, temeer omdat grote gebieden in Afrika en het Verre oosten de vraag onderzoeken in hoeverre de kunstmelk tegemoet kan komen aan de eiwitbehoeften van de bevolking. Deze gebieden produceren zelf veelal de goedkope plantaardige vetten en hebben met de filled milk dus het voordeel de eigen produktie te steunen en de bevolking een goedkoper produkt aan te bieden dan geïmporteerde melk.

22 Fabrieken

De Nederlandse wettelijke voorschriften staan niet toe het bereiden en afleveren van melkprodukten die een ander vet bevatten dan melkvet. Evenmin wordt toegestaan de uitvoer van produkten uit koemelk gewonnen, die een ander vet bevatten dan melkvet. Op deze bepalingen is de garantie voor de onvervalstheid van de Nederlandse zuivel- en melkprodukten gebaseerd.

In 1958 werden bij een enquête 22 filled-milk-fabrieken ter wereld geteld, waarvan tien in Amerika, drie in de Philippijnen, twee in Engeland en een in Nieuw Zeeland, Spanje, Thailand, Mexico, Indonesië, El Salvador en Honduras elk.

Zeeuwsch Dagblad, 28/04/1961

Unilever gegevens:

Verbruik gedaald

Het gezamenlijke verbruik van margarine in Nederland was in de laatste drie maanden van 1960 ongeveer tien procent lager dan normaal. Dit zal gedeeltelijk aan de Planta-affaire hebben gelegen maar voor een ander deel aan de goedkope koelhuisboter.

Het marktaandeel van Van den Bergh & Jurgens daalde in het begin met ongeveer twintig procent. Sindsdien is weer ruim de helft van deze daling ongedaan gemaakt, aldus de voorzitter van de raad van bestuur van Unilever.

Provinciale Zeeuwse Courant, 18/05/1961

Goedkope koelhuisboter verdwijnt voorlopig

De minister van landbouw en visserij heeft, op advies van het produktschap voor zuivel, besloten de afgifte van koelhuisboter uit de voorraden van het voedsel-voorzienings- en verkoopbureau stop te zetten. Dat betekent dat over enige tijd geen goedkope koelhuisboter meer in de winkels te krijgen zal zijn. De nu bij het V.I.B. aanwezige voorraad van ongeveer 4500 ton zal daar blijven tot in het herfstseizoen de boterproduktie weer terugloopt.

met vitaminen, vetten e.d. Dit ter vervanging van de – duurdere – volle melk. (ZHN.)

De voorschotuitkeringen op melk verhoogd

DEN HAAG, 20-6. De *minister van Landbouw en Visserij* heeft besloten de voorschotuitkeringen aan melkveehouders uit hoofde van de garantieregeling voor melk ten laste van het landbouwegalisatie fonds te verhogen van *f* 1,- per honderd kg. melk plus *f* 0,25 per procent vet tot respectievelijk *f* 1,50 en *f* 0,40. De minister heeft voorts zich kunnen verenigen met het besluit van het *produkschap voor zuivel* de voorschotuitkeringen uit het zuivelfonds gelijktijdig te verhogen van *f* 1,- per honderd kg. melk plus *f* 0,25 per procent vet tot respectievelijk *f* 1,25 en *f* 0,31.

Het lopende melkprijsjaar heeft thans voldoende inzicht in de te verwachten opbrengst van de melk kunnen verschaffen om deze verhogingen te rechtvaardigen, zo deelt het ministerie van Landbouw en Visserij mede.

Door beide verhogingen wordt het totale voorschot op de van november 1960 tot november 1961 afgeleverde en nog af te leveren melk ongeveer 5½ cent per kg. Tot dusver bedroegen deze voorschotuitkeringen samen ongeveer 4 cent per kg. Over de reeds verstreken periode zal de uitkering in de vorm van een bedrag ineens geschieden.

De zuivelfabrieken zullen in staat worden gesteld de betreffende uitkeringen reeds in de loop van de volgende week aan de melkveehouders uit te betalen.

Leeuwarder Courant 1961-07-10

Toeslag boterexport weer verhoogd

Het produktschap voor zuivel heeft de toeslag op geëxporteerde boter verhoogd van 98 cent tot *f* 1,13 per kg. Voor Engeland is de verhoging ingegaan op 3 juli, voor de andere niet-EEG-landen en voor Italië (het enige EEG-land waarvoor de toeslag geldt) op 7 juli.

Zeeuwsch Dagblad, 1961-07-22

Geen verlaagde prijs voor koelhuisboter

DEN HAAG. - De koelhuisboter zal dit jaar niet tegen verlaagde prijzen op de binnenlandse markt worden gebracht. Het is noodzakelijk de boterprijs te stabiliseren op het tegenwoordige niveau onder meer om te voorkomen dat de spanning in Benelux op dit punt wordt vergroot. Dit deelt minister Marijnen (landbouw) mee in antwoord op vragen van het Tweede-Kamerlid, de heer Borst. Hij zegt voorts dat de voorraden koelhuisboter als gevolg van de relatief hoge boterproductie van de laatste weken sterk zijn toegenomen, te weten met 1300 ton per week. Dit ondanks het feit dat de ontwikkeling van het binnenlandse verbruik vrij bevredigend was. De voorraden bedroegen op 8 juli 20.000 ton, dat is ongeveer 5000 ton meer dan een jaar geleden, toen er evenwel, in tegenstelling tot dit jaar, leveringen naar de landen van de EEG hadden plaatsgevonden.

Volgens de minister mag verwacht worden dat de toeneming van de botervoorraad in de naaste toekomst als gevolg van de seizoensdaling van de melkproductie, alsmede door een verruiming van de exportmogelijkheden, sterk zal afnemen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-09-13

Binnenkort koelhuisboter op Nederlandse markt

In zuivelkringen wordt aangenomen dat binnenkort - men spreekt van binnen enkele weken - een niet aanzienlijke hoeveelheid koelhuisboter op de binnenlandse markt zal worden gebracht. De *directie voor de voedselvoorziening van het ministerie van landbouw* heeft het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* voor een bespreking vrijdag op het departement ment uitgenodigd.

Naar wij van welingelichte zijde vernemen, zal het onderwerp van gesprek in hoofdzaak de koelhuisboter betreffen. Op het ogenblik is in de koelhuizen veel meer boter opgeslagen dan vorig jaar op hetzelfde tijdstip het geval was. Men verwacht dat tegen het eind van september tweemaal zoveel boter zal zijn opgeslagen als vorig jaar.

Provinciale Zeeuwse Courant 1961-09-19

Koelhuisboter komt begin oktober in de handel

Het ministerie van landbouw en visserij heeft meegedeeld, dat minister Marijnen heeft besloten koelhuisboter uit de regeringsopslag van het voedselvoorzienings in- en verkoopkantoor voor de handel beschikbaar te stellen.

Deze koelhuisboter zal na een proces van ontdooien, verpakken en distribueren in de loop van de eerste week van oktober bij de detailhandel verkrijgbaar zijn en, op basis van een groothandelsprijs van f 3,10 per kilogram af koelhuis, worden verkocht voor ongeveer f 0,90 per pakje van 250 gram. Het ligt in de bedoeling de prijs van de koelhuisboter voorshands op dit peil te handhaven. De minister van landbouw en visserij heeft zijn beslissing inmiddels ter kennis gebracht van het *Produktschap voor Zuivel*.

Tekort op begroting

Landbouwegalisatiefonds f 320.800.000

Waarvan de melk-sector 258 mln.

DEN HAAG, 1919. De bij de Tweede Kamer ingediende begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds 1962 sluit met een nadelig saldo van f 320.800.000.

Ten behoeve van de garantieregeling voor binnenlandse granen toeslag aan telers van rogge, haver, gerst en gemengd gewas op de lichte gronden) en de daaraan gekoppelde garantielening voor fabrieksaardappelen, geteeld op de veenkoloniale gronden, is ook thans een bedrag ad f 60 miljoen uitgetrokken. In de akkerbouwsector is voorts onder de inkomsten een bedrag van f 10 miljoen opgenomen, dat vermoedelijk in 1962 aan het saldo van de egalisatieheffingen op ingevoerde granen c.a. kan worden onttrokken, met inachtneming van een verantwoorde reserve met het oog op toekomstige restitutieverplichtingen.

Aangenomen wordt dat ten behoeve van het marktordenenbeleid voor de varkenshouderij weer f 10 miljoen nodig zal zijn.

Op grond van een nader vast te stellen garantieprijs voor melk en de op basis van de verwachte marktsituatie geraamde opbrengst, wordt voor de melkprijstoeslag f 258 miljoen uitgetrokken. (Vorig jaar f 230 miljoen, laatste raming voor 1961: f 316 miljoen).

Zeeuwsch Dagblad, 1961-10-20

Koelhuisboter kan goedkoper

Van onze parlementaire redacteur

DEN HAAG. - Er moet in het najaar en het voorjaar niet zoveel verschil in prijs bestaan tussen koelhuisboter en verse boter, meent de minister van landbouw en visserij mr. V.G.M. Marijnen. Dit is de reden waarom de prijs van koelhuisboter voorlopig is vastgesteld op 3,10 gulden per kilo, dat is veertig cent beneden de inleveringsprijs van verse boter.

Er wordt nu nog vrij veel verse boter geproduceerd en daarom wil de minister van landbouw voorkomen dat de vraag zich al te sterk op koelhuisboter richt. In de komende maanden zal de koelhuisboter goedkoper moeten worden, aldus zei minister Marijnen gisteren in de Tweede Kamer in antwoord op een vraag van de socialist mr. Daams. Een regelmatige afzet wordt daardoor bevorderd.

In het voorjaar zal, tegen de tijd dat het afloopt met de koelhuisboter, de overgang naar verse boter ook weer geleidelijk aan moeten verlopen; dan zal het prijsverschil dus weer wat geringer moeten zijn.

Garantieprijs melk 1961 / 1962 vastgesteld

De minister van landbouw heeft meegedeeld, dat de minimumgarantieprijs voor melk voor 't melkprijsjaar 1961/1962 vastgesteld is op f28,10 per 100 kg met 3,7 pct vet. Deze garantieprijs zal gelden voor een gegarandeerd produktiekwantum van 5,1 miljard kilogram.

Dit kwantum zal bestaan uit: die melk, welke wordt bestemd voor de bereiding van zuivelprodukten, die onder het verrekenprijsstelsel in het binnenland worden afgezet, berekend tegen de via de prijzen der eindprodukten gerealiseerde netto-opbrengstprijz van de daarin verwerkte melk. Voor het resterende gedeelte is bedoeld de industriemelk, berekend tegen de gemiddelde opbrengstprijz van alle tot industrieprodukten verwerkte melk.

Een uit hoofde van deze garantieregeling te verstrekken nabetaling zal, evenals in het voorafgaande melkprijsjaar, voor 50 pct op het melkvat en voor 50 pct op de melkplaz worden geba-seerd.

De verrekenprijs voor melk, die wordt bestemd voor de bereiding van consumptiemelk en aanverwante produkten is voor het melkprijsjaar 1961/1962 vastgesteld op f29,40 per 100 kg melk met 3,7 pct vet. Tenslotte is de zogenaamde verrekenprijs voor melk, die bestemd wordt voor de bereiding van consumptiemelk en verwante produkten, gehandhaafd op f 29,40 per 100 kg melk, eveneens met 3,7 procent vet, zodat hierdoor geen verandering in de consumptieprijs, de straatprijs, voor de consument komt. (???)

Strengere straffen verwacht

De botersmokkel laait weer op

Belgische douane verscherpt toezicht aan de grens

(Van een Vlaamse medewerker)

Men verwacht in België een sterke toename van botersmokkel, dit in verband met het op de markt brengen van koelhuysboter in Nederland. Sedert begin oktober leggen de smokkelaars volgens de Belgische toldiensten overigens reeds een ongewone bedrijvigheid aan den dag. Vrij grote hoeveelheden boter konden in beslag genomen worden en dit laatste is wellicht een gevolg van de reorganisatie en modernisering welke de laatste maanden bij de Belgische douane werd doorgevoerd. Men beschikt thans over nieuwe Amerikaanse wagens, die een topsnelheid van 200 km per uur kunnen bereiken.

Toch zijn velen nog van oordeel dat de 7200 man personeel, waarover de douane- en accijnsdiensten in België beschikken niet voldoende is. In elk geval zullen de Belgische toldiensten in de komende weken een verscherpt toezicht uitoefenen op de 450 km lange grens met zijn 250 toegangswegen, waarvan er slechts een veertigtal bestendig bewaakt worden. In verband hiermede hebben verschillende dag- en weekbladen cijfers bekendgemaakt over de omvang van de botersmokkel.

Zo werd in 1960 in totaal 184 ton boter, welke clandestien over de grens werd gebracht, door de Belgische toldiensten in beslag genomen, tegenover slechts 46 ton door de Nederlandse. Er werden tijdens ditzelfde jaar 250 smokkelauto's buitgemaakt.

Niettegenstaande de inspanningen van de toldiensten wordt slechts een zeer klein gedeelte van de gesmokkelde boter onderschept. In 1960 werd naar schatting 12.000 tot 13.000 ton boter clandestien België binnengebracht. Het ministerie van financiën heeft uitgerekend dat deze smokkelbedrijvigheid verleden jaar 500 miljoen fr. aan de schatkist heeft gekost. Het Belgisch landbouwfonds moet er immers zorg voor dragen, dat het boteroverschot in eigen land uitgevoerd wordt, maar dit is slechts mogelijk wanneer de staat een zeer belangrijke toelage per kg boter bijpast. In 1960 werd aldus 10.000 ton uitgevoerd. Aldus komt men tot de zonderlinge conclusie dat België van boterinvoerder thans uitvoerder geworden is.

Geen zware straffen

Men kan zich best voorstellen welke reusachtige winsten de smokkelaars opstrijken, vooral dan wanneer het Nederlandse koelhuisboter is, welke over de grens wordt gebracht. In België weet men overigens best wat er mede aan te vangen. De smokkelwaar wordt gemengd met andere boter en er komt een keurig etiket op met de vermelding „Handelaarsboter”.

Naar kwaliteit, smaak en prijs wordt de boter in België in drie categorieën ingedeeld: melkerijboter, boerenboter en tenslotte de handelaarsboter. Het is vooral met laatstgenoemde soort dat Nederlandse smokkelwaar kan gebruikt worden, vooreerst omdat de wettelijke bepalingen, welke door de Belgische zuiveldiensten moeten als basis genomen worden voor de controle, lang niet zo streng zijn als voor de andere soorten en anderdeels omdat het dank zij het vervullen van bepaalde formaliteiten eigenlijk vrij gemakkelijk is de clandestien ingevoerde waar als „Handelaarsboter” te vervoeren.

Herhaalde malen zijn in België reeds stemmen opgegaan om de wetgeving en de reglementering ter zake te wijzigen, maar tot nu toe is hiervan niets terecht gekomen. Wanneer men weet dat sommige landbouwers in Wallonië tien maal meer boter verzetten dan ze in werkelijkheid kunnen produceren, begrijpt men dat er iets mis is en toch laat de wetgeving niet toe in te grijpen.

Onlangs, nog werd een smokkelwagen met 1800 kg boter afkomstig uit Nederland onderschept, die bestemd was voor een landbouwer uit Henegouwen.

Te soepel

Verder is de Belgische wetgeving in veel gevallen veel te soepel voor de smokkelaars. Dikwijls lopen zij gevangenisstraffen op, maar het gebeurt meer nog dat een „minnelijke schikking” wordt getroffen, waarbij de betrokken smokkelaar aan de Belgische staat een fikse boete betaalt en voor de rest vrijuit gaat. De jongste tijd wordt echter in België strenger opgetreden. Alle gevallen welke in België betrekking hebben op douane en accijnzen, zijn echter in principe, wanneer er geen misdrijf werd gepleegd, zoals het schieten op tolbeamten, vatbaar, voor een minnelijke schikking.

Het is een openbaar geheim op welke wijze de smokkel aan de grens wordt uitgeoefend. Vooreerst zijn er de benden, die werken met verschillende grote Amerikaanse wagens, die over het algemeen niet veel meer dan 5000 fr. waard zijn. Men neemt nochtans heel dikwijls bepaalde voorzorgen. Zo draagt de auto een valse nummerplaat en een nagemaakt fiscaal kenteken. De herkomst van deze wagen nagaan is meestal onmogelijk, vermits het nummer op de

motor en op de batterij werd weggevijsd. Men gebruikt soms ook zwaardere banden om het stukschieten te voorkomen, terwijl de benzinetank voorzien wordt van geblindeerde platen. De chauffeur van een dergelijke auto „verdient” gewoonlijk ongeveer 9000 fr. per tocht, maar de man die de vetste winsten opstrijkt, blijft natuurlijk achter de schermen. De voorposten of „spionnen” welke, al dan niet met een wagen, vooropgestuurd worden, ontvangen 500 tot 700 fr. per opdracht.

Soms wagen zich enkelingen aan de smokkel per auto, maar het risico is natuurlijk bijzonder groot, vermits men meestal een belangrijke hoeveelheid ineens vervoert. Dan is er de draagsmokkel, die ofwel in benden ofwel voor eigen rekening wordt uitgeoefend. De boter wordt in hoeveelheden van 25 tot 30 kg per man door de velden de grens overgedragen. Het loon van deze dragers is gewoonlijk 10 fr. per kg, zodat zij op één enkele nacht een aardig sommetje kunnen verdienen.

Winstgevend

Smokkel is dus een erg winstgevende bedrijvigheid, welke men zelfs met de strengste maatregelen niet zal kunnen uitroeien, omdat de winsten te aantrekkelijk zijn. Het grote prijsverschil tussen de boter in België en in Nederland is de oorzaak van deze diepingewortelde smokkel en na het debat, dat hierover onlangs in het Beneluxparlement in Den Haag werd gehouden, ziet het er nog niet naar uit dat het vraagstuk spoedig een oplossing zal krijgen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-11-29

Zonneschijn in de winter

Koelhuisboter (vol vitaminen) is werkelijk zomerboter

„Het is voor velen de naam koelhuisboter, waardoor men de knip op de beurs houdt”, vertelde ons dezer dagen een zuiveldeskundige bij uitstek. „’t Is een beetje een stiefkind, maar met wat liefde en zorg kun je er veel plezier aan beleven”, vervolgde hij in voor ons - op dat moment nog – raadselachtige beeldspraak. Onderwijl schoof hij ons met een uitnodigend gebaar twee botermonsters toe. Met het air van de vakman staken wij de kluitjes in de mond en proefden deze met de tong. Het „tja”, dat wij na redelijk lang proeven aarzelend wisten uit te brengen, Was voor hem - en voor ons - een bewijs, dat zijn theorieën waarheid bevatten.

Exportkwaliteit

Jaarlijks wordt in Nederland ongeveer 80 tot 90.000 ton roomboter geproduceerd. Een belangrijk gedeelte hiervan komt in de koelhuizen terecht. Bijna, 93 % van alle boter blijkt de strenge keuring van het Z.K.B. (Zuivel Kwaliteitscontrole-Bureau) te kunnen doorstaan. Deze boter wordt dan voorzien van een wikkelt met blauwe opdruk waarop naast het keurmerk (het Nederlandse wapen) terecht het predikaat „exportkwaliteit” prijkt. Dit is de beste boter die u zich kunt voorstellen. De andere zeven procent - één op de vijftig mensen zou misschien het verschil proeven - krijgt een wikkelt met groene opdruk, waarop in de regel „eerste-kwaliteit” vermeld staat. Beide kleuren kunnen zowel bij verse boter als bij koelhuisboter voorkomen.

„Stamboek”-nummer

Door een codenummer, dat op ieder pakje en op iedere kist, op ieder vat of tonnetje gedrukt staat, is het b.v. in geval van een klacht mogelijk de „levens-geschiedenis” tot en met de oorsprong van iedere gram boter te achterhalen, onverschillig of men nu in Chili, Canada Porto

Rico, Amsterdam of waar ook ter wereld is. U begrijpt dat dit voor de im- en exporteurs van onze boter een enorme waarborg is. Maar niet alleen voor hen, doch ook voor u, Nederlandse consument.,

Vitaminen

Gebleken is dat, men ondanks een bepaald prijsverschil tussen verse roomboter en koelhuisboter de keus laat vallen op de eerste. Smaak, versheid, geur, alsmede kwaliteit spelen hierbij een rol. Koelhuisboter wordt over het algemeen gebruikt voor diverse (huishoudelijke) bereidingsdoeleinden.

Ten aanzien van koelhuisboter zijn echter enkele voordelen - afgezien van het prijsverschil - te noemen, die over het algemeen weinig of zelfs geheel niet bekend zijn.

Heeft u bij de aankoop van een pakje „koelhuis” er wel eens bij stilgestaan, dat u „zomer”-boter koopt, d.w.z. boter die in de zomermaanden werd geproduceerd. Dit houdt o.m. in dat het vitaminegehalte - vitamine A, B en C – hoger ligt dan van de verse (winter-) roomboter. Ook is zij beter smeerbaar. Een nadeel is echter, dat ze minder lang houdbaar is bij huishoudelijk gebruik, waardoor sneller smaakveranderingen optreden dan bij verse roomboter.

Indien u echter die hoeveelheid betreft, die u vrij spoedig kunt verbruiken - b.v. binnen drie á vier dagen - dan houdt zij haar goede smaak. Fnuikend is wel het botervlootje, dat verschillende malen per dag en dagen, achtereenvolgens van de koele keuken op de tafel in de vrij warme kamer komt. Niet bevorderlijk is ook nieuwe boter aan de nog in het vlootje resterende boter toe te voegen. Wanneer u koelhuisboter dat kleine beetje meer behandeling geeft dat haar toekomt, zult u bemerken hoeveel meer plezier en smaak u ervan kunt beleven. Probeert het maar eens; het is de moeite best waard.

Samenvatting

Samenvattend kan men zeggen, dat koelhuisboter vrij snel oxydeert, d.w.z. na blootstelling aan de lucht - dus niet op een, koele plaats bewaard - vrij gauw in kwaliteit achteruit gaat, waardoor smaakverandering optreedt. Dit kan reeds merkbaar zijn na de derde of vierde dag. Stem uw aankoop van koelhuisboter daarom af op een consumptie binnen drie dagen. De voordelen van, een dergelijk beleid? Tevreden gezichten, een goede smaak, vanuit voedingsoogpunt de hoogste waarde (behoud van het vitaminegehalte) en een besparing van tien tot vijftien cent per pakje. Eet smakelijk en gezond.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-12-08

Koelhuisboter vijf cent goedkoper

Een prijsverlaging voor de consument van vijf cent per pakje koelhuisboter zal het gevolg zijn van het besluit van minister Marijnen met ingang van 1 januari 1962 de groothandelsprijs van koelhuisboter uit de voorraden van het *voedselvoorzienings in- en verkoopbureau* (V.I.B.) te verlagen van f 3,10 tot f 2,90 per kilogram, aldus deelt het ministerie van landbouw en visserij mede.

Teneinde de bevoorrading van de handel zo normaal mogelijk te laten verlopen, zal op de op 1 januari a.s. bij de ompakkers voorradige V.I.B.boter in oorspronkelijke verpakking een toeslag worden gegeven. De minister van landbouw en visserij is tot dit besluit gekomen op

grond van de verwachting, dat nieuwe exportmogelijkheden een zekere prijsverhoging van verse boter teweeg zullen brengen. Door middel van een prijsverlaging voor koelhuisboter wordt er naar gestreefd, het totale beeld van de boterprijs zo stabiel mogelijk te houden.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1961-12-14

Zuivelschap wil praten met minister over boterprijs

(Van onze Haagse redactie)

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft gisteren besloten een audiëntie aan te vragen bij de minister van landbouw en visserij om van de bewindsman te vernemen, welke richting hij denkt te gaan met de boterprijs.

Aanleiding tot dit verzoek was een beslissing van de bewindsman, waarbij rekening houdend met de verlaging van de heffing op de export van verse boter naar West-Duitsland tot dertig cent per kilogram de afgifteprijs van koelhuisboter, bestemd voor verkoop in het binnenland, eveneens wordt verlaagd en wel met twintig cent per kilogram. Deze beslissing week af van het in besloten vergadering opgestelde advies van het bestuur van het produktschap.

Zeeuwsch Dagblad, 1961-12-15

Verse boter duurder, prijs koelhuisboter twintig cent lager

Van onze economische redactie

DEN HAAG. - De prijs van verse boter wordt op 1 januari met 20 cent per kilo verhoogd. Deze maatregel hangt samen met het vrij scherpe tekort aan verse boter dat zich begint af te tekenen. Tegenover een produktie in de komende twee maanden van omstreeks zeven duizend ton staat een afzet (inclusief export) van 6800 ton. Dit alles leidde er toe om de vraag naar koelhuisboter aan te moedigen: er is op het ogenblik in ons land een voorraad van vijftien duizend ton (15.000) koelhuisboter.

De koelhuisboter wordt op 1 januari nu 20 cent per kilo goedkoper. Daardoor zal het prijsverschil tussen een pakje koelhuisboter en een pakje verse boter van een half pond 25 cent gaan bedragen. De binnenlandse vraag naar verse boter zal door dit alles zeker worden getemperd.